

เงินบาทดิจิทัล Central Bank Digital Currency

ภัทรพร จันตะนี (Patthraporn Chantanee)¹

บทคัดย่อ

เงินบาทดิจิทัล ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) โดยสกุลเงินดิจิทัล เรียกว่า บาทดิจิทัล และเงินบาทดิจิทัลเป็นตัวแทนเงินจริงแต่อยู่ในรูปของดิจิทัลที่ไม่สามารถจับต้องได้ (ไม่ได้อยู่ในรูปเงินสดหรือธนบัตรแบบเดิม) เงินบาทดิจิทัลมีความแตกต่างจากเงินสดที่อยู่ในรูปธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ ปกติเวลาจะใช้เงินสดก็ต้องถอนเงินฝากมาเพื่อใช้จ่ายเงินผ่านมือกันซึ่งต่างจากเงินบาทดิจิทัลที่ไม่มีอะไรให้จับต้องได้แต่เป็นเงินที่ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายและมีสินทรัพย์ภาครัฐหนุนหลังเหมือนเงินสด ดังนั้น ก่อนจะใช้งานจะต้องนำเงินฝาก/เงินสดมาแลกไปเก็บไว้ในกระเป๋าเงินดิจิทัล แล้วเก็บเอาไว้ในแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่ทางธนาคารหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแล แต่หากไม่มีสมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ตหรือบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงิน สามารถเข้าถึงการใช้งานได้โดยผ่านการ์ดที่ใช้แตะเพื่อรับจ่ายเงิน

คำสำคัญ : บาทดิจิทัล เงินดิจิทัล ธนาคารแห่งประเทศไทย

Abstract

Digital Baht, issued by the Bank of Thailand (BOT), is referred to as digital currency, and digital Baht is real currency but exists in the form of digital that cannot be physically touched (not in the form of cash or traditional banknotes). Digital Baht differs from cash in the form of banknotes and coins. Typically, when using cash, one must withdraw money from a deposit to use it in transactions between individuals. This is different from digital Baht, which cannot be physically touched but is issued by the Bank of Thailand. It can be used to legally settle debts and has state-backed assets, similar to cash. Therefore, before it can be used, individuals must exchange their deposits/cash and store them in a digital wallet, which is then kept in an application on a smartphone provided by the bank or financial service providers authorized by the Bank of Thailand. However, for those without smartphones, internet access, or bank accounts with financial institutions, access to the service is possible through cards that use contactless technology for payments.

Keywords: Digital Baht, Digital Currency, Bank of Thailand.

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2566 วันที่แก้ไขบทความ : 14 ธันวาคม 2566 วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 22 ธันวาคม 2566

¹ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (Economics of Money and Banking, The Faculty Of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University)

E-mail: p_pat46@hotmail.com

1. บทนำ

ในโลกการเงินดิจิทัล คริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency) หรือที่รู้จักในชื่อว่า สกุลเงินดิจิทัล ได้รับความสนใจว่าจะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะมาทดแทนการใช้เงินสด หรือแม้แต่เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-money) โดยใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์อย่างบล็อกเชน (blockchain) ที่มีความปลอดภัยและสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งาน ช่วยลดบทบาทตัวกลางอย่างสถาบันการเงินที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ธนาคารกลางทั่วโลกจึงหันมาศึกษาความเป็นไปได้ในการนำบล็อกเชนมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงิน และการออกใช้ Central Bank Digital Currency : CBDC หรือสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางของแต่ละประเทศ เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะเป็นตัวแทนของเงินได้จริง (Thairath newspaper, October 18, 2021) กระแสของเงินดิจิทัลในเวลานี้ต้องยอมรับว่าเป็นการบ่งชี้ถึงนวัตกรรมทางการเงินที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และการเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมสร้างผลกระทบต่อรูปแบบการเงินยุคเก่าที่เป็นเงินเหรียญหรือเงินกระดาษที่ใช้งานกันมาหลายร้อยปีให้เกิดความสั่นคลอนอยู่ไม่น้อย เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีการเงินที่ก้าวกระโดดไกลกว่าที่ระบบการควบคุมการเงินในแบบเดิมจะก้าวตามทันทำให้ธนาคารกลางของแต่ละประเทศมีความหวั่นวิตกว่า เงินดิจิทัลเหล่านี้จะมาทำให้ระบบการเงินดั้งเดิมที่มั่นคงและเสถียรอย่างรวดเร็วจนหลายประเทศจึงต้องรีบออกตัวป้องกันเพื่อไม่ให้เงินดิจิทัลมากระทบกับระบบการเงินดั้งเดิม ปัจจุบันรัฐบาลประเทศต่าง ๆ หายใจออกเงินสกุลดิจิทัลของตัวเอง เช่น จีน สวีเดน ฝรั่งเศส และในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยก็จะมีสกุลเงินดิจิทัลสำหรับประชาชน โดยจะเข้ามาเพิ่มทางเลือกในการชำระเงินที่มีอยู่ไม่ได้มาทดแทนทำให้ทางเลือกใดหายไป เมื่อ 4 ปีที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์ 8 แห่ง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ของการใช้ “Central Bank Digital Currency” หรือสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางในภาคสถาบันการเงิน ซึ่ง “สกุลเงินดิจิทัล หรือ คริปโตเคอร์เรนซี (cryptocurrency)” เช่น บิตคอยน์ (Bitcoin) เป็นสกุลเงินใหม่ที่เกิดขึ้นจากกลไกคณิตศาสตร์ที่กำหนดจำนวนไว้จำกัด ต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์ถอดรหัสเพื่อนำเงินออกจากกลไก สกุลเงินใหม่นี้สร้างขึ้นเพื่อลดการรวมศูนย์ของระบบการชำระเงินผ่านสถาบันการเงินให้สามารถกระจายไปยังผู้ใช้ในเครือข่ายสกุลเงินนั้น ๆ ได้ โดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (blockchain) ติดตามการเคลื่อนไหวของเงินแม้จะไม่มีตัวกลางและสามารถป้องกันการปลอมแปลงได้ด้วย การชำระเงินออนไลน์จึงอยู่แค่ภายในเครือข่าย ซึ่งมีข้อดีที่รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ และปลอดภัย แต่ธนาคารกลางส่วนใหญ่ยังไม่รับรองว่าบรรดาคริปโตเคอร์เรนซีที่เอกชนสร้างขึ้นสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย คริปโตเคอร์เรนซีจึงทำหน้าที่ของเงินได้ไม่ครบเพราะยังไม่เป็นสื่อกลางในการชำระเงินและไม่ถูกใช้เป็นหน่วยกำหนดราคาสินค้าของแถมมูลค่ายังผันผวนมาก แต่ถ้าเป็น “สกุลเงินดิจิทัลที่ธนาคารกลางออกใช้ (central bank digital currency : CBDC)” จะมีคุณสมบัติของเงินที่ครบถ้วนเพราะมีมูลค่าแน่นอนใช้แทนสกุลเงินท้องถิ่นได้ตามกฎหมาย

การพัฒนาเงินบาทดิจิทัลเริ่มทดลองใช้จริงในไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2565 ทั้งระบบออนไลน์และระบบออฟไลน์สามารถเปลี่ยนเงินฝากเป็นเงินดิจิทัลได้ และเงินดิจิทัลเป็นเงินฝากได้ เหมือนกับ “เงินหยวนดิจิทัล” ของจีน การให้บริการออนไลน์จะเป็นการใช้ผ่าน wallet บนสมาร์ตโฟน สามารถโอนเงินได้แม้ไม่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ประชาชนที่ไม่มีสมาร์ตโฟนก็ใช้สมาร์ตการ์ด ในอนาคตเงินบาทดิจิทัลยังสามารถใส่โปรแกรมเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดคุณสมบัติอย่างอื่น ๆ ได้อย่างคล่องตัวกว่าธนบัตรอีกด้วย (“Bank Finance” magazine, October 2021 issue.)

2. เนื้อหา

ความเป็นมาของ CBDC ในประเทศไทย

เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับธนาคารพาณิชย์ 8 แห่งได้ริเริ่ม “โครงการอินทนนท์” เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ของการใช้ CBDC ในสถาบันการเงิน รวมถึงการทดลองการโอนเงินข้ามประเทศร่วมกับธนาคารฮ่องกง โครงการอินทนนท์เป็นโครงการเพื่อศึกษารูปแบบ ผลกระทบ และข้อจำกัดในการนำ

CBDC ไปใช้ในภาคเอกชน โดยเริ่มจากการเชื่อมต่อระบบการบริหารการจัดซื้อ และการชำระเงินระหว่างบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) กับคู่ค้าในห่วงโซ่อุปทาน โดยมีบริษัท ดิจิตอล เวนเจอร์ส จำกัด ซึ่งเป็นผู้พัฒนาระบบดังกล่าวร่วมทดสอบ อย่างไรก็ตามการนำระบบต้นแบบมาปรับใช้จำเป็นต้องใช้เวลาศึกษาและพิจารณาผลกระทบในมิติอื่น ๆ ประกอบอย่างรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นข้อกฎหมายเสถียรภาพของระบบ ความปลอดภัยในการใช้งาน และความพร้อมด้านเทคโนโลยีของผู้ใช้ด้วย สำหรับกระทรวงการคลังได้มีการติดตามและมีการผลักดันประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย โดยมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2561 ได้เห็นชอบหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ในการแก้ไขกฎหมายประมวลรัษฎากร โดยการปรับปรุงเพิ่มเติมนิยามของทรัพย์สินดิจิทัลในทางกฎหมาย และกำหนดนิยามของทั้งคริปโตเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล นอกจากนี้ยังกำหนดแนวทางอัตราการจัดเก็บภาษีจากรายได้ที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินดิจิทัลในอัตราร้อยละ 15 จะเห็นได้ว่าประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสนใจ และมีความก้าวหน้าอย่างมากในการวางรากฐานการใช้ประโยชน์ และการควบคุมเงินสกุลดิจิทัล รวมถึงทรัพย์สินดิจิทัลและการระดมทุนผ่าน Initial Coin Offering : ICO ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมการเผยแพร่ทั้งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเงินสกุลดิจิทัล และการพัฒนาเทคโนโลยีรวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์และลดโอกาสที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจต่อไป

สกุลเงินดิจิทัล คืออะไร

ระบบเงินสกุลดิจิทัลเริ่มต้นจากการพัฒนาระบบการโอนเงินที่สาธารณะร่วมกันทำงาน โดยไม่ต้องใช้สถาบันการเงินหรือหน่วยงานใดเป็นตัวกลางในการตรวจสอบและบันทึกข้อมูลการโอนเงิน หากแต่ทุกคนสามารถอาสาสมัครร่วมโดยการนำคอมพิวเตอร์ของตนเองมาร่วมทำงานในระบบนี้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเมื่อต้นทางส่งโอนเงินไปยังปลายทาง คอมพิวเตอร์ของทุกคนในระบบจะเห็นคำสั่งดังกล่าว และช่วยกันตรวจสอบว่าการส่งโอนดังกล่าวมาจากต้นทางที่แท้จริงหรือไม่ และต้นทางมีเงินเพียงพอหรือไม่ ซึ่งกระบวนการตรวจสอบจะให้คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในเครือข่ายแข่งกันคำนวณเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเครื่องใดทำได้ก่อนจะได้รางวัลเป็นเหรียญในสกุลเงินดิจิทัล และข้อมูลที่ตรวจสอบเสร็จแล้วจะถูกนำไปเก็บไว้ในรายการประวัติธุรกรรมที่เป็นบล็อกเชน (Block Chain) ซึ่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดเก็บแบบเรียงลำดับต่อไปเรื่อย ๆ ตามลำดับของการเกิดขึ้นของธุรกรรม และข้อมูลประวัติธุรกรรมนี้จะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่อาสาสมัครร่วมในเครือข่ายสกุลเงินนี้

จากหลักการเบื้องต้นเห็นได้ว่า ระบบเงินสกุลดิจิทัล ใช้พื้นฐานของการจัดเก็บประวัติธุรกรรมแบบบล็อกเชน (Block Chain) ซึ่งระบบจัดเก็บนี้ เมื่อนำข้อมูลมาเรียงต่อกันตามลำดับธุรกรรมแล้วจะทำให้เกิดการแก้ไขประวัติย้อนหลังได้ยากมาก เพราะนอกจากต้องแก้ไขข้อมูลในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่เก็บข้อมูลให้ตรงกันแล้ว การจะแก้ไขตัวเลขที่เป็นดัชนีในการชี้ลำดับข้อมูลที่เก็บไว้ให้เป็นตัวเลขชุดใหม่ก็ทำได้ยาก ในทางคณิตศาสตร์เช่นกัน ซึ่งในกรณีของบิทคอยน์ได้เป็นตัวอย่างแรก ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการนำการจัดเก็บข้อมูลแบบบล็อกเชน (Block Chain) มาประยุกต์ใช้ในวงกว้าง นอกจากนี้ระบบเงินสกุลดิจิทัลยังให้รางวัลกับผู้เข้าร่วมการตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรมเป็นเหรียญของสกุลเงินดิจิทัล ซึ่งกระบวนการนี้เป็นสิ่งที่เรียกว่าการขุดเหมือง (mining) ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้สมัครร่วมเชื่อมต่อกับเครือข่ายและนำทรัพยากรทั้งการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ การใช้กระแสไฟฟ้า และพื้นที่จัดเก็บข้อมูลมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลธุรกรรม ดังนั้นมูลค่าของสกุลเงินดิจิทัลในมุมมองหนึ่งจึงขึ้นกับต้นทุนของทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการทำงานให้กับเครือข่าย

ปัจจุบันการใช้คริปโตเคอร์เรนซีในไทยเพื่อธุรกรรมชำระเงินยังมีจำกัด และเริ่มมีคนไทยที่ผลิตคริปโตสัญชาติไทยได้ เช่น Zcoin ส่วนนักลงทุนไทยเริ่มรู้จักคริปโตที่เป็นสินทรัพย์ดิจิทัลภายใต้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) กำกับดูแลการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการซื้อขายคริปโตในไทย และเตือนผู้สนใจลงทุนในคริปโตว่ามีความเสี่ยงสูง ต้องมีความรู้และรับความเสี่ยงที่อาจสูญเสียเงินลงทุนได้ ตราบใดที่การใช้คริปโตยังไม่สร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพของระบบการเงิน รวมถึงคนไทยยังมั่นใจในการใช้สกุลเงินบาท และความมั่นคงในระบบการชำระเงินของประเทศ

ความหมายของบาทดิจิทัล

บาทดิจิทัล คือ สกุลเงินดิจิทัลที่สร้างและควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) อีกชื่อคือ CBDC หรือ Central Bank Digital Currency สกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางของแต่ละประเทศ ทั่วโลก ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ เงินเฟียต (Fiat) ที่มีทั้งเงินบาทและธนบัตร ซึ่งมีคุณสมบัติในการเป็นสื่อกลางเพื่อชำระสินค้าและบริการ รักษามูลค่าได้ ชำระหนี้ตามกฎหมายได้ และเป็นหน่วยวัดทางบัญชีได้ เพียงแต่อยู่ในรูปแบบ “ดิจิทัล”

นอกจากประเทศไทยที่ได้เริ่มพัฒนาบาทดิจิทัลแล้ว ยังมีอีกหลายประเทศทั่วโลกที่กำลังมุ่งเน้นและนำไปสู่โอกาสในการใช้งานจริง เช่น หยวนดิจิทัล (Digital Currency Electronic Payment) เป็นเงินดิจิทัลสกุลใหม่ที่ถูกสร้างโดยธนาคารกลางของจีน ได้มีการเริ่มใช้งานจริงในระดับประชาชนเป็นที่เรียบร้อยแล้วตั้งแต่ปี 2562 แม้ว่าแนวคิดสำหรับการออกแบบบาทดิจิทัล หรือ CBDC ของธนาคารกลางจะมาจากสกุลเงินดิจิทัลและบางประเทศใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเป็นเทคโนโลยีเบื้องหลัง แต่บาทดิจิทัลไม่ได้จัดอยู่ในประเภทสินทรัพย์ดิจิทัลทั้งคริปโตหรือโทเคนแต่อย่างใด เนื่องจากคุณสมบัติและความแตกต่างจากปัจจัยหลักดังนี้

1. การควบคุมและการกระจายอำนาจ เป็นที่ทราบกันดีว่าบาทดิจิทัลถูกสร้างและควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่ง CBDC ส่วนใหญ่จะทำงานบนระบบบล็อกเชนแบบปิด (Private Blockchain) นั้นหมายความว่าทางธนาคารกลางหรือภาครัฐยังมีอำนาจในการตรวจสอบและควบคุม CBDC ของตัวเองได้ในระดับหนึ่ง แต่สินทรัพย์ดิจิทัลประเภทคริปโตหรือโทเคนนั้นเป็นการกระจายศูนย์ (Decentralized) และถูกควบคุมโดยผู้ใช้งานส่วนใหญ่
2. การรักษามูลค่า สำหรับ CBDC แล้ว 1 บาทดิจิทัลมีมูลค่าเท่ากับ 1 เหรียญบาท นั้นหมายถึงมูลค่าของเงินจะไม่มีเปลี่ยนแปลงและไม่มีความผันผวน ซึ่งแตกต่างกับการรักษามูลค่าของเหรียญคริปโตและโทเคนโดยสิ้นเชิง ปริมาณเหรียญ ยกตัวอย่าง เหรียญบิตคอยน์ จะถูกกำหนดมาให้มีปริมาณจำกัดอยู่ที่ 21 ล้านเหรียญในโลกนี้ ซึ่งต่างกับ CBDC หรือบาทดิจิทัลที่เป็น Unlimited supply ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด

(<https://www.dailynews.co.th/news/2468900/>)

การพัฒนาเงินบาทดิจิทัล ได้พัฒนาเงินบาทดิจิทัลสำหรับใช้ในสถาบันการเงินเพื่อทำธุรกรรมการเงินระหว่างธนาคารแบบเรียลไทม์เป็น Wholesale CBDC ด้วยเทคโนโลยี Blockchain และ Distributed Ledger Technology : DLT ภายใต้ “โครงการอินทนนท์” และได้พัฒนาต่อเนื่องมาเป็น Retail CBDC หรือ “เงินบาทดิจิทัล” เพื่อใช้กับประชาชนทั่วไป ลักษณะของเงินบาทดิจิทัลที่จะถือใช้ มีดังนี้

- 1) มีรูปแบบคล้ายเงินสดและไม่จ่ายดอกเบี้ย ผู้ใช้สามารถถือเงินบาทดิจิทัลได้ทั้งแบบออนไลน์ และออฟไลน์ เช่น สมาร์ทการ์ด ที่มีลักษณะคล้ายเงินสด ซึ่งประชาชนคุ้นเคยอยู่แล้วเพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม แม้จะไม่มีสมาร์ตโฟนก็ใช้เป็นสมาร์ทการ์ด หรือไม่มีบัญชีเงินฝากในธนาคาร
- 2) ไม่สร้างภาระค่าธรรมเนียมผู้ใช้งานเพื่อให้มีต้นทุนต่ำที่สุด และไม่มีการจ่ายดอกเบี้ย จำกัดปริมาณการถือหรือไถ่ถอน เพื่อป้องกันการถอนเงินจำนวนมากอย่างรวดเร็ว จนอาจกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและยอดเงินฝากของประชาชนโดยเฉพาะในช่วงวิกฤติ รวมทั้งป้องกันการฟอกเงินหรือทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย
- 3) ต้องผ่านตัวกลาง เช่น สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการทางการเงินในการแลกเปลี่ยนเงินบาทดิจิทัลเพื่อรักษาบทบาทของตัวกลางทางการเงินในปัจจุบัน

เงินบาทดิจิทัล เป็น Central Bank Digital Currency เรียกสั้น ๆ ว่า CBDC หรือก็คือสกุลเงินที่ออกและควบคุมโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งพัฒนายอยู่บนเทคโนโลยีบล็อกเชน สำหรับเงินบาทดิจิทัลนั้นจะมีลักษณะคล้ายกับ Stablecoin คือมูลค่าจะถูกหนุนหลังด้วยเงินบาทในอัตราส่วน 1:1 นั้นหมายความว่าทุก ๆ การออกเงิน 100 บาทดิจิทัล ก็จะต้องมี 100 บาทเก็บสำรองเอาไว้ในบัญชีธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่เสมอ โดยเงินบาทดิจิทัลถูกออกแบบมาเพื่อให้เรานำไปใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันไม่ต่างอะไรจากเงินสด การโอนผ่านโมบายแบงกิง หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ ที่เราใช้นับแอปพลิเคชันต่าง ๆ หากใครต้องการเงินบาทดิจิทัล เพียงแค่เรานำเงินสดหรือเงินฝากไปแลกกับสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย หลังจากนั้นเราจะสามารถเลือกเก็บเงินบาทดิจิทัล ผ่าน 2 ช่องทาง ได้แก่

1. แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ที่ทางธนาคารหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้ดูแล ลักษณะไม่แตกต่างกันอะไรไปจากแอปพลิเคชันการเงินที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเช่น แอปธนาคารหรือแอปกระเป๋าเงินดิจิทัล หรือ

2. สมาร์ทการ์ด เป็นทางเลือกสำหรับคนทั่วไปที่ไม่มีสมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ต หรือบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงิน แล้วเงินบาทดิจิทัลต่างจากการที่เราใช้พร้อมเพย์ โอนเงินไปบัญชี หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร ในมุมมองของผู้ใช้งาน ช่วงแรกจะพบว่าไม่มีความแตกต่างกันเพราะมันก็นับเป็นการทำธุรกรรมออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟนแต่สิ่งที่เพิ่มขึ้นมา ก็คือเรื่องของความปลอดภัยที่จะมีมากกว่า เพราะบาทดิจิทัลจะได้รับการคุ้มครองจากธนาคารแห่งประเทศไทย และธุรกรรมต่าง ๆ ก็จะอยู่บนบล็อกเชน ซึ่งแน่นอนว่าข้อมูลเหล่านี้ยากที่จะโดนแก้ไขได้แต่สำหรับอนาคตข้างหน้า เงินบาทดิจิทัลจะถูกพัฒนาและก็จะเริ่มมีความแตกต่างมากขึ้น เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้เปิดโอกาสให้เหล่านักพัฒนาโปรแกรม สามารถเข้ามาสร้างนวัตกรรมต่อยอดบนเงินบาทดิจิทัลได้อีกชั้น ตัวอย่างนวัตกรรม เช่น การส่งสินค้าออนไลน์ที่สามารถตั้งเงื่อนไขให้ยังไม่มีเงินออกใบจนกว่าสินค้าจะมาถึงปลายทาง หรือหากเป็นภาครัฐก็จะสามารถกำหนดให้เงินที่แจกจ่ายแก่ประชาชนนั้นสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้บ้าง พุดง่าย ๆ ก็คือสามารถ “สร้างเงื่อนไข” ที่ผูกกับการชำระหนี้ด้วยบาทดิจิทัลได้ อย่างไรก็ตาม ณ ตอนนี้ ทางธนาคารแห่งประเทศไทยก็ยังคงไม่มีนโยบายให้นำเงินบาทดิจิทัลไปเชื่อมต่อกับ DeFi หรือระบบการเงินแบบไร้ศูนย์กลาง และถ้าหากว่าเรามาดูในด้านผู้กำหนดนโยบายก็จะพบว่าเงินบาทดิจิทัลมีแนวโน้มที่จะเข้ามาทำให้ผู้กำหนดนโยบายมีความคล่องตัวมากขึ้น เช่น การใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจก็จะสามารถร่วมมือกับรัฐบาลในการอัดฉีดเงินไปสู่ประชาชนได้ทันทีในขณะเดียวกัน ธนาคารกลางในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของ “Retail CBDC” เช่น การให้ธนาคารกลางจ่ายดอกเบี้ยในระดับที่เหมาะสมให้กับผู้ฝากด้วยตนเอง นั่นหมายความว่าธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะเริ่มเข้ามาเชื่อมต่อกับประชาชนโดยตรงแทนที่รูปแบบเดิมจะเป็นธนาคารพาณิชย์ ซึ่งที่ผ่านมาหลายประเทศทั่วโลกมองว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายผ่านดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ถ้าธนาคารกลางมีบทบาทโดยตรงก็อาจทำให้การขับเคลื่อนนโยบายการเงินจากภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ก็ต้องบอกก่อนว่า บาทดิจิทัลที่กำลังจะทดลองใช้ในปีหน้ายังไม่ได้เป็นแบบนั้น บาทดิจิทัลจึงมีรูปแบบและคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้

1. บาทดิจิทัลจะมีลักษณะคล้ายเงินสด คือ ไม่มีการให้ดอกเบี้ย ซึ่งการที่เงินบาทดิจิทัลไม่มีดอกเบี้ยก็จะยังทำให้เราไม่ได้มองว่ามันเป็นทางเลือกการฝากเงิน ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงมีแนวโน้มที่จะยังคงฝากเงินไว้กับเหล่าธนาคารพาณิชย์เช่นเดิมและก็น่าจะทำให้เงินบาทดิจิทัลจะถูกนำไปใช้จ่ายใช้สอยจริงทั้งบนโลกออนไลน์ ออฟไลน์ และสามารถนำไปใช้ได้บนทุกแพลตฟอร์ม ซึ่งต่างจากระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ปัจจุบันที่อาจใช้ได้เฉพาะเครือข่ายที่รับชำระ เช่น ระบบของ Rabbit LINE Pay หรือ TrueMoney ก็ตาม

2. ดำเนินการกระจายเหรียญผ่านตัวกลาง เช่น สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการทางการเงินอื่นเพื่อยังรักษาบทบาทของเหล่าตัวกลางทางการเงินและให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการใช้บริการเพราะตัวกลางทางการเงินเหล่านี้มีความชำนาญและคุ้นเคยในการทำ KYC (Know Your Customer) อยู่แล้ว

3. จำกัดปริมาณการถือหรือการไหลเวียน เพื่อป้องกันการถอนเงินจำนวนมากอย่างรวดเร็วที่อาจทำให้ธนาคารพาณิชย์ขาดสภาพคล่อง โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติรวมทั้งป้องกันการฟอกเงิน

4. ไม่สร้างภาระต้นทุนค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้ใช้งานและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง เพื่อต่อยอดนวัตกรรมหรือเขียนโปรแกรมเพิ่มบนบาทดิจิทัล

5. ผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีแบบรวมศูนย์ (Centralized) และกระจายศูนย์ (Decentralized) ส่งผลให้ประชาชนได้ใช้สื่อการชำระเงินที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและปลอดภัยมากขึ้นอีกด้วย (Central Bank Digital Currency)

สรุปได้ว่า “เงินบาทดิจิทัล” ที่กำลังจะทดลองใช้จริงในปีหน้านี้น่าจะกลายมาเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งก็ต้องติดตามกันต่อไปว่าเมื่อถึงวันนั้นคนไทยจะมีความพร้อมต่อการใช้เงินบาทดิจิทัลขนาดไหนรวมถึงการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้นักพัฒนาเข้ามาช่วยกันสร้างนวัตกรรมลงบนสกุลเงินใหม่ของไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

CBDC ต่างกับคริปโตเคอร์เรนซีอย่างไร

CBDC ถือเป็น "สกุลเงิน" ในรูปแบบดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง เปรียบเสมือนเงินสดหรือธนบัตรแต่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ภาระหนี้จะไม่ได้อยู่ที่ตัวกลางแต่อยู่ที่ธนาคารกลางโดยตรง ไม่มีความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งมีคุณสมบัติในการเป็นสื่อกลางเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ สามารถรักษามูลค่าและเป็นหน่วยวัดทางบัญชีได้ และเข้าช่ายนิยามความเป็นเงินอย่างครบถ้วน คือ

- 1) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
- 2) เป็นที่เก็บรักษามูลค่า คือมีมูลค่ามั่นคง
- 3) เป็นหน่วยวัดมูลค่าของทั้งสินค้าและบริการ

คริปโตเคอร์เรนซีอย่าง Bitcoin Ether หรือ Ripple ที่ออกโดยภาคเอกชน สร้างขึ้นด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชน โดยมุ่งหวังเป็นสื่อกลาง แต่ไม่เข้าช่ายคุณสมบัติความเป็นเงินและไม่มีกฎหมายรองรับให้ชำระหนี้ตามกฎหมาย และมีมูลค่าผันผวนจากการใช้เพื่อเก็งกำไร จึงไม่เหมาะสำหรับการนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ ประโยชน์และโอกาสในการใช้งานในไทย ประเทศไทยได้เริ่มสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้งาน CBDC อย่างใกล้ชิด โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและเริ่มต้นโครงการทดลองเพื่อประเมินความเป็นไปได้ รวมถึงผลกระทบของการใช้งาน จากการสำรวจของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศในปี 2564 พบว่า ธนาคารกลางทั่วโลกได้สนใจศึกษา Retail CBDC มากขึ้น เพื่อทดแทนหรือลดการใช้เงินสด เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินในประเทศ เพิ่มความปลอดภัยในการทำธุรกรรมชำระเงิน และเพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินดิจิทัล ส่วนในประเทศที่พัฒนาแล้วก็มีความเป็นไปได้ในการใช้ Retail CBDC เพื่อต้องการยกระดับความปลอดภัยในการทำธุรกรรมเช่นกัน ประโยชน์ที่ทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้เล็งเห็นการใช้งานบาทดิจิทัล ได้แก่

1. การเป็นโครงสร้างพื้นฐานประเทศที่จะสามารถเชื่อมต่อและใช้งานกับผู้ให้บริการทางการเงินที่หลากหลายผ่านมือถือและกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งนี้จะช่วยแก้ปัญหาจากรูปแบบระบบการเงินในปัจจุบันที่ยังคงมีอุปสรรคในการเชื่อมต่อและการบริการทางการเงินต่าง ๆ

2. รองรับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินที่มากขึ้น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมการเงินกับเอกชน เช่น การจ่าย CBDC ที่ผูกกับ Tokenized Assets ต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “Programmable Payment/Money” และอาจส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มเงินทุนและผลิตภัณฑ์การเงินใหม่ ๆ ในอนาคตอีกด้วย

3. การรักษาสสมดุลระหว่างภาครัฐและเอกชน การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็วทำให้เงินดิจิทัลที่ออกโดยภาคเอกชน (Private Money) ยังมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยและความเสี่ยง บาทดิจิทัลจึงเป็นอีกหนึ่งในช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงเงินดิจิทัลของภาครัฐที่มีความปลอดภัย รองรับกิจกรรมทางการเงินดิจิทัลได้เต็มรูปแบบ

ธนาคารกลางชาติต่าง ๆ ที่หนุนเงินดิจิทัล

จีน : หลายคนคงทราบแล้วว่าเงินหยวนดิจิทัล สกุลเงินที่ถูกสร้างขึ้นโดยธนาคารกลางของจีนถูกผลักดันอย่างมากที่จะให้สามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และก็เป็นจริงดังที่แบงก์ชาติของจีนตั้งเป้าเอาไว้ ด้วยการที่ประเทศจีนมีระบบสังคมไร้เงินสด หรือการจ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชันมานานหลายปีก่อนหน้านี้ ทำให้เป็นสิ่งที่คนจีนคุ้นชินกับการใช้เงินโดยไม่ต้องถือเงินในมือ และหยวนดิจิทัลก็มีมูลค่าเท่ากับเงินหยวนในรูปแบบกระดาษใช้แทนเงินหยวนในชีวิตประจำวันได้เพียงแต่เปลี่ยนจากธนบัตรมาเป็นแบบดิจิทัล โดยจะใช้ผ่านแอปที่ชื่อว่า “DCEP Wallet App” ซึ่งเป็นแอปกระเป๋าเงินที่รัฐบาลสร้างขึ้น รวมถึงสามารถใช้ผ่านแพลตฟอร์มจ่ายเงินอื่น ๆ ที่คนจีนนิยมกัน เช่น Alipay หรือ WeChat Pay ทำให้จีนกลายเป็นประเทศแรกในโลกที่มีสกุลเงินดิจิทัลแห่งชาติอย่างเป็นทางการ ตอนนี้เงินหยวนดิจิทัลเริ่มทดลองใช้แล้วใน 4 เมืองใหญ่ของจีน ได้แก่ เซินเจิ้น ซูโจว สงอัน และเฉิงตู โดยมีธุรกิจรายใหญ่เข้าร่วมโครงการนำร่องหลายราย รวมถึง Starbucks, McDonald’s และ Subway นอกจากนี้รัฐบาลยังมีแผนจะจ่ายเงินเดือนพนักงานของรัฐเป็นหยวนดิจิทัลแล้วเร็ว ๆ นี้ ซึ่งแปลว่าอีกไม่นานห้างร้านต่าง ๆ ก็น่าจะถูกด้อนกลาย ๆ ให้เข้าร่วม

โครงการไปด้วย ถ้าหากว่าทิศทางเป็นไปได้สวยในเมืองนาร่องเหล่านี้ ก็จะมีการผลักดันให้ใช้ทั้งประเทศ รวมทั้งการใช้ซื้อขายแลกเปลี่ยนกับประเทศคู่ค้าของจีนในอนาคตแน่นอน

สหรัฐอเมริกา : นายเจอร์ม พาเวล ประธานธนาคารกลางสหรัฐ หรือ Fed เคยได้กล่าวถึงทิศทางการใช้งานเงินดิจิทัลของธนาคารกลางโดยบอกว่า ตอนนี้ Fed กำลังศึกษาการออกเงินดิจิทัลที่อาจเปิดให้คนทั่วไปใช้งานได้ด้วย (General Public) แต่การใช้ดอลลาร์ดิจิทัลที่ดีต้องเป็นส่วนเสริมของเงินสด ไม่ใช่มาแทนเงินสด และต้องมีคุณสมบัติ 4 ด้านคือ Safe, Effective, Dynamic, Efficient ที่ดีกว่าระบบจ่ายเงินในปัจจุบัน โดย Fed จะออกรายงานศึกษาเงินดิจิทัลในช่วงกลางปีนี้ และจะเปิดรับความเห็นให้รอบด้านต่อไป ทั้งนี้นายพาเวลยังบอกว่าเงินคริปโตในปัจจุบันยังไม่ตอบโจทย์เรื่องการจ่ายเงิน (Payment) ด้วยเหตุผลว่ามูลค่าแกว่งไปมา ส่วนเงินคริปโตที่ผูกกับสกุลเงินจริง (Stablecoin) แก้ปัญหาเรื่องมูลค่าได้ ช่วยให้กระบวนการจ่ายเงินเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ก็มีความเสี่ยงในแง่การคุ้มครอง ผู้ถือแบบเดียวกับที่เงินสด หรือเงินฝากในบัญชีธนาคารมีอยู่ ทำให้ Fed ต้องหันมาสนใจบริษัทเอกชนกลุ่มนี้ ที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลแบบดั้งเดิม

เกาหลีใต้ : ธนาคารกลางเกาหลีใต้ หรือ BoK ประกาศว่าได้เปิดตัว กระบวนการเสนอราคาเพื่อเลือกพันธมิตรด้านเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาการปฏิบัติจริง ในการเปิดตัวสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลางในสภาพแวดล้อมการทดสอบ ซึ่งความเคลื่อนไหวล่าสุดเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระบบการเงินโลกโดยระบุว่า “ส่วนแบ่งของธุรกรรมเงินสดลดลงอย่างมาก ขั้นตอนที่เราากำลังดำเนินการตอนนี้คือ การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในระบบการชำระเงินซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” สำหรับ BoK จะมีการนำร่องในระบบแพลตฟอร์มเพื่อจำลองธนาคารพาณิชย์และร้านค้าปลีก ทดสอบการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือการโอนเงินและการฝากเงิน โครงการนำร่องมีกำหนดดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงธันวาคม 2564 และอาจขยายไปในปีหน้า โดยก่อนหน้านี้ในเดือนมีนาคม Shinhan Bank ธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ของเกาหลีใต้ ได้พัฒนาแพลตฟอร์มนำร่องที่ใช้บล็อกเชนสำหรับเงินดิจิทัลแล้วโดยร่วมมือกับ LG CNS ซึ่งเป็นแผนกบริการด้านไอทีของ LG Corporation มีรายงานว่าธนาคารยินดีที่จะร่วมมือกับ BoK ในการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลของประเทศ

รัสเซีย : ธนาคารกลางรัสเซียเตรียมพัฒนาระบบการเงินในสกุลเงิน รูเบิลดิจิทัล ที่จะเป็อนาคตของระบบการเงินของประเทศ โดยเอลวีรา นาบูลิโน ผู้ว่าการธนาคารกลางของรัสเซียกล่าวยืนยันว่า เงินดิจิทัลเป็นอนาคตของระบบการเงินของประเทศเพราะมันสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งรัฐบาลรัสเซียได้ตีพิมพ์เอกสารการปรึกษาหารือเกี่ยวกับเงินรูเบิลดิจิทัลในเดือนตุลาคมปีที่แล้ว และตั้งเป้าว่าจะมีต้นแบบพร้อมใช้ภายในสิ้นปี 2021 ในโครงการนำร่องและการทดลองต่าง ๆ อาจเริ่มในปีหน้า แม้ว่าเงินคริปโตเคอร์เรนซีจะเคยเป็นเรื่องผิดกฎหมายในรัสเซีย แต่เมื่อต้นปีที่ผ่านมามีการอนุมัติสถานะใหม่ให้สกุลเงินดิจิทัลจะได้รับอนุญาต (ให้มีอยู่) ในรัสเซีย แต่จะยังไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อแลกกับสินค้าหรือบริการใด ๆ ในเวลานี้ จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเงินของรัฐบาลเสียก่อน

ไทย : ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือแบงก์ชาติ ได้มีการพัฒนารูปแบบการใช้เงินดิจิทัลเพื่อการทำธุรกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างแบงก์ชาติและธนาคารกลางของประเทศอื่น ๆ เช่น โครงการอินทนนท์-ไลออนร็อก (Project Inthanon-LionRock) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารกลางฮ่องกง นับเป็นโครงการสกุลเงินดิจิทัลที่มีความก้าวหน้าที่สุดทั้งในด้านการออกแบบและพัฒนาระบบแบบ Wholesale CBDC ซึ่งในปี 2562 ทางแบงก์ชาติของไทยได้ร่วมมือกับธนาคารกลางฮ่องกงในการทดสอบการใช้งาน CBDC เพื่อทำธุรกรรมข้ามพรมแดนขึ้น รวมทั้งยังเป็นการพัฒนาซอฟต์แวร์ต้นแบบในการชำระเงินระหว่างประเทศและขยายขอบเขตการใช้งานไปในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้โครงการดังกล่าวกำลังเข้าสู่การพัฒนาระยะที่ 2 โดยได้ขยายขอบเขตการชำระเงินข้ามพรมแดนจากแบบทวิภาคีไปสู่การรองรับสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางอื่น ๆ และครอบคลุมหลายสกุลเงินมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาเงินดิจิทัลระหว่างประเทศของไทยนั้นส่งผลให้ PwC CBDC Global Index 2021 ซึ่ง

จัดทำดัชนีเพื่อวัดระดับความพร้อมของธนาคารกลางทั่วโลกในการปรับใช้สกุลเงินดิจิทัล พบว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าด้านการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลสำหรับการทำธุรกรรมระหว่างธนาคารมากเป็นอันดับที่ 1 ของโลก ร่วมกับเขตปกครองพิเศษฮ่องกง โดยมีค่าดัชนีที่ 80 เท่ากัน

ปัจจุบันมีธนาคารกลางทั่วโลกจำนวนมากกว่า 60 แห่งที่กำลังศึกษาการพัฒนาเงินสกุลดิจิทัลทั้งในรูปแบบการใช้งานธุรกรรมระหว่างธนาคาร (Wholesale CBDC) และการใช้งานสำหรับธุรกรรมรายย่อยของภาคธุรกิจและประชาชน (Retail CBDC) โดยโครงการสกุลเงินดิจิทัลประเภทรายย่อยจะมีบทบาทในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่ต้องการมีบริการทางการเงินที่ทั่วถึง (Financial inclusion) ขณะที่โครงการประเภทระหว่างสถาบันส่วนใหญ่เกิดอยู่ในประเทศที่มีเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วที่มีระบบกักเงินระหว่างธนาคาร และตลาดทุนที่มีความพร้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่าต่อให้คนจะยังไม่เข้าใจเงินดิจิทัล แต่สุดท้ายมันก็จะอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะโลกไม่เคยหยุดหมุนไม่เคยหยุดพัฒนา ใครก็ตามไม่ทันโลก โดยเฉพาะโลกการเงิน วันหนึ่งเราจะเป็นคนล้าหลังไปทั้ง ๆ ที่ยืนอยู่กับที่นั่นเอง (Watcharathit Kaset Sri, 10 October 2023)

3. บทสรุป

เงินบาทดิจิทัล มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า Central Bank Digital Currency (CBDC) หรือ Digital Currency Electronic Payment (DCEP) ที่ออกโดยธนาคารกลางของประเทศไทย (ธปท.) โดยสกุลเงินดิจิทัล เรียกว่า บาทดิจิทัล และเนื่องจากเงินบาทดิจิทัลเป็นตัวเงินจริง แต่อยู่ในรูปของดิจิทัลที่ไม่สามารถจับต้องได้ (ไม่ได้อยู่ในรูปเงินสดหรือธนบัตรแบบเดิม) ดังนั้น จึงมีค่าเท่ากับธนบัตร เช่น เงินสด 100 บาท เท่ากับ 100 บาทดิจิทัล เป็นต้น เงินบาทดิจิทัลมีความแตกต่างจากเงินสดที่อยู่รูปธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ คือ ปกติเวลาจะใช้เงินสดก็ต้องถอนเงินฝากมาเพื่อใช้จ่ายเงินผ่านมือกัน ซึ่งต่างจากเงินบาทดิจิทัลที่ไม่มีอะไรให้จับต้องได้แต่เป็นเงินที่ออกโดยธนาคารกลาง สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายและมีสินทรัพย์ภาครัฐหนุนหลังเหมือนเงินสด ดังนั้น ก่อนจะใช้งานได้จะต้องนำเงินฝาก/เงินสดมาแลกไปเก็บไว้ในกระเป๋าดิจิทัล เช่น ต้องการ 100 บาทดิจิทัล ก็ต้องนำเงินสดหรือเงินไปฝาก 100 บาท แล้วเก็บเอาไว้ในแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนที่ทางธนาคารหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแล แต่หากไม่มีสมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ตหรือบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงินก็ยังสามารถเข้าถึงการใช้งานได้ เช่น ผ่านการ์ดที่ใช้แตะเพื่อรับจ่ายเงิน

เงินบาทดิจิทัลแตกต่างจากเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-money) โดย e-money เป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยสถาบันการเงินและผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินภายใต้กฎหมายระบบการชำระเงิน ผู้ให้บริการจะออก e-money ให้แก่ผู้ใช้ที่เติมเงินไว้ล่วงหน้าเพื่อเอาไปจ่ายสินค้าและบริการในวงปิด เฉพาะเครือข่ายที่รับชำระ e-money นั้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปการ์ด เช่น บัตรรถไฟฟ้า บัตรเติมเงิน หรืออยู่ในเครือข่ายของผู้ให้บริการ ซึ่งมูลค่าของ e-money ในกระเป๋าดิจิทัลจะเท่ากับมูลค่าเงินที่เติมไว้ ซึ่งต่างจากเงินบาทดิจิทัลที่ออกใช้โดย ธปท. ใช้จ่ายชำระได้ในวงกว้างทำให้ใช้งานกันได้อย่างทั่วถึงมากกว่า เงินบาทดิจิทัลต่างจากคริปโตเคอร์เรนซีที่สร้างขึ้นโดยภาคเอกชน ซึ่งมีมูลค่าผันผวนมากและยังไม่มีกฎหมายเงินตรารองรับ นอกจากนี้ยังแตกต่างจากคริปโตเคอร์เรนซีบางประเภทที่มีกลไกตรึงมูลค่ากับสกุลเงินหลักหรือสินทรัพย์อื่นให้ราคาผันผวนน้อยลง (Stablecoins) ซึ่งผู้ถือก็อาจไม่สามารถมั่นใจได้ว่าสินทรัพย์ที่ใช้ตรึงมูลค่า มีอยู่จริงหรือไม่และใครจะเป็นผู้รับรอง (ที่มา : Bank of Thailand, 9 October 2023) ดังนั้น เงินบาทดิจิทัลจะเข้ามาเพิ่มความสะดวกสบาย ลดต้นทุนการเดินทาง การฝากถอนหรือเก็บรักษาเงินสด เพิ่มประสิทธิภาพให้เงินสดน่าใช้ขึ้นด้วยเทคโนโลยีทางการเงินแบบใหม่หรือต่อยอดนวัตกรรมบริการการเงินใหม่ ๆ ในอนาคต ประโยชน์ของเงินบาทดิจิทัลที่มีผลต่อเศรษฐกิจ คือ อัตราการหมุนเวียนในการใช้จ่ายใช้สอยจะสะดวกรวดเร็วทำให้เกิดอัตราการหมุนเวียนของเงินจากการบริโภค เศรษฐกิจประเทศมีโอกาสขยายตัวเติบโตอย่างรวดเร็วขึ้น โดย ธปท. รายงานความคืบหน้าในการพัฒนาเงินบาทดิจิทัลว่ามีแผนที่จะเริ่มทดลองใช้เงินบาทดิจิทัลในช่วงปลายปี 2565 กับธนาคารพาณิชย์และผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จากเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริโภค

สามารถเลือกใช้สกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยภาคเอกชนสะดวกขึ้น แต่อาจเผชิญความเสี่ยงบางประการ เช่น ความผันผวนสูง การโจมตีและถูกโจรกรรมทางไซเบอร์ ฉะนั้นเงินบาทดิจิทัลจึงเป็นสกุลเงินที่ถูกสร้างขึ้นในรูปแบบดิจิทัลด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชนซึ่งเป็นเทคโนโลยีเดียวกันกับคริปโตเคอร์เรนซี แต่เงินบาทดิจิทัลจะออกโดยธนาคารกลางเปรียบเสมือนเงินสดหรือธนบัตรแต่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ภาระหนี้จะไม่ได้อยู่ที่ตัวกลางแต่อยู่ที่ธนาคารกลางโดยตรงไม่มีความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งมีคุณสมบัติในการเป็นสื่อกลางเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการสามารถรักษามูลค่าขณะที่คริปโตเคอร์เรนซีที่ออกโดยภาคเอกชนและมุ่งเน้นการใช้เพื่อเก็งกำไรและแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

ดังนั้น เงินบาทดิจิทัลจึงเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนได้เข้าถึงสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดย ธปท. ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและปลอดภัยสูง เอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงเป็นการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานระบบการเงินไทยให้พร้อมรับมือกับโลกการเงินในอนาคต และเป็นทางเลือกของการออกใช้เงินภาครัฐให้ตอบโจทย์ผู้บริโภค CBDC มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงทิศทางการเงิน ทั้งในเรื่องความปลอดภัยและประสิทธิภาพทำให้เกิดโครงสร้างการชำระเงินดิจิทัลที่แข็งแกร่งมากขึ้น โดยภาพรวมนั้นค่อนข้างมีศักยภาพและความเป็นไปได้ และมีความจำเป็นต้องพิจารณาปัญหาและประเด็นต่าง ๆ ให้รอบด้านด้วย ไม่ว่าจะเป็นการรักษาความเป็นส่วนตัวเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งาน การกำหนดกรอบกฎหมายที่ครอบคลุม การทำธุรกรรมให้ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันได้และสิ่งสำคัญคือจะต้องมีการกำกับดูแลเพื่อลดการกระทำที่ผิดกฎหมาย และในที่สุดจะต้องมุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้งานทั่วไป ภาคธุรกิจ และสถาบันการเงินสามารถนำไปปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยสู่ความสำเร็จของการใช้เงินบาทดิจิทัลได้จริงในอนาคต ส่วนของความคืบหน้าการทดลองใช้ Retail CBDC ปัจจุบันยังอยู่ในช่วงทดสอบ (Pilot Test) เป็นการใช้งานจริงในวงจำกัด โดยมีผู้ร่วมทดสอบภาคเอกชน 3 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารไทยพาณิชย์ และ 2C2P และมีระยะเวลาการทดลองตั้งแต่วันที่ 1 มิ.ย.- 31 ส.ค. 2566 เรามาดูกันต่อไปว่าบาทดิจิทัลจะสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ และผลจากการใช้บาทดิจิทัลประชาชนจะยอมรับได้มากน้อยเพียงไร นั่นคือบทพิสูจน์ของรัฐบาลในการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจต่อไป (Bank of Thailand, 9 October 2023)

จากการวิเคราะห์เงินบาทดิจิทัลที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำมาใช้ในอนาคตนั้น ถ้าอุปสงค์ของประชาชนมีจำนวนมากและสามารถใช้จ่ายได้สะดวก จะทำให้เงินบาทดิจิทัลเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันผู้ให้บริการต้องมีความพร้อม และสามารถรองรับการให้บริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีด้วย

4. เอกสารอ้างอิง

"Bank Finance" magazine. (2021 October)

Bank of Thailand. (2023 9, October)

Central Bank Digital Currency. (2023 9, October)

Thairath newspaper. (2021 18, October)

Chucherd, T. (2021, 28 August). Bang Khun Phrom invites you to think. **Thairath newspaper**.

Kasetsri, W. (2023). **Which national central banks support digital currencies?**.

Retrieved October 10, 2023, from <https://www.dailynews.co.th/news/2468900/>